

Mesemondások Jókai Mórról

— *Levél Krúdy Gyulához* —

Kedves Gyulám! Ha jól emlékszem, az utolsó levélre, mely a kezemből kikerült, még tizfilléres magyar királyi postabélyeget kellett ragasztani. És most mégis fölserkenő kedvvel és ölelkező szavakkal szeretnék írni a kis lányodnak, Zsuzsikának dedikált könyvedről, melyből juttattál az én kis lányomnak is. Jókai Mórról mondasz meséket az ifjúságnak és megfogod a lányod kis kezét, aki még a betűk országának kapuja előtt áll, hogy „könnyebben odataláljon majd meseországban a királyhoz, Jókai Mórhoz“.

A felnőttek az ő gögös rátartiságukban mindig leereszkednek, ha a kicsinyekhez szólanak. A nagyoknak ez a vállveregető, leggyöngédebb esetben arcotpaskoló módszer rossz és lélektelen pedagógia, amely nem ismeri a csírázó értelem, a bimbózó szív mohó fogékonyságát. Születési évszámok, szárazon főlhalmozott életrajzi adatok ezért sorvasztják a gyerekek irodalmi érdeklődését, ezért marad számukra üres fogalom a história, amelyet a költő valósággá tud álmodni. Te ünnepi mesélő kedvvel társalogsz a kicsinyekkel, éppen úgy, mint a nagyokkal, amikor a szavak csodálatos mágijával a „tegnapok ködlovagjai“-t testesíted meg és az ifjúságunk távolába haiványuló időket támasztod föl teremő hangulataidban.

A kislányom helyett, aki számára még hieroglif az alfabeta több betűje, én hallgattam meg mesemondásodat Jókai Mórról és úgy érzem, mintha szemtanuja lettem volna a kómáromi csodagyermek életének,

akinek szemében a mesék tengerszeme kéklett. Nagy jótett ez a könyved és fejedelmi adakozás. Boldog örömmel olvastam és — bevallom — némi irigységgel az iránt az ifjúság iránt, amelyet te vezetsz el Jókaihoz. Én Jókai portréját katedrai szővirágok száraz koszorújában láttam először és illúziókat vesztetten meredtem rá. De most ott voltam Jókai bölcsőjénél, amelyet tizenhat keresztzülő állott körül, láttam találkozását Pápán az obsitos diákkal, akit Petőfi Sándornak hívtak, jártam vele a Pilvax kávéházban, ott ültem mellette a „közvélemény asztalánál“, szemtanuja voltam, amint „Móric kisasszonyból“, a lányos szelídségű fiúból szabadságharcos lett, asszisztáltam találkozásánál az „aranyember“-rel és Rudolf királyfival. Előttém élt, szeretett és halt meg a legnagyobb mesemondó.

Ma, amikor parlagon hever az ifjúság érfelme és szíve, vagy dudva nővi be, mert halódik az ifjúság számára szánt irodalom, amint elcsenevészedik vagy végleg eltűnik sok régi érték és sok régi öröm, a te mesemondásod Jókairól ébresztő a süket magyar éjszakában. Ezért is köszönt téged szeretettel:

Várkonyi Titusz.